

Les 8a

De 'Los het op!'-kaart

Voorbeeldles

SO/Midden/Bovenbouw/Blok 2

We lossen ruzies zelf op

Les 8 a+b: De 'Los het op!'-kaart

243

- Doel blok 2:** Leerlingen leren hoe ze ruzies constructief kunnen oplossen.
- Leskern:** De leerlingen doen ervaring op met het stappenplan voor het oplossen van ruzies: de 'Los-het-op!'-kaart.
- Woordenschat:** *oplossen, de 'Los het op!'- kaart*
- Materiaal:** De wereldbal
Een aantal vellen papier in verschillende kleuren
Eventueel: handpoppen, bijvoorbeeld Aap en Tijger (onderbouw)
Materiaal voor het rollenspel, bijvoorbeeld blokken
Twee gele petten
De pictogrammen STOP, BOOS, RUZIE, RUSTIG, BLIJ, DELEN en OM DE BEURT
Het stappenplan: de 'Los het op!'-kaart
Iedere stap van de 'Los het op!'-kaart op een vel (zie pictogrammen en illustraties)

Vorbereiding

- Maak een kopie van de 'Los het op!'-kaart' (liefst op geel papier).
- Maak een kopie van de verschillende stappen: iedere stap op een A4-tje (liefst op geel papier).
- Bereid het rollenspel voor met uw collega of met handpoppen.

Wat gaan we doen?

Hieronder vindt u een voorstel voor de les. Voel u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

- Binnenkomer
- Wat gaan we doen?
- De 'Los het op!'-kaart'
- Afsluiter

Binnenkomer

Kleuren luister spel

Laat de leerlingen in de kring zitten. Vertel dat ze een kleur mogen noemen die ze mooi vinden en dat ze daarbij goed moeten luisteren naar elkaar. Demonstreer de bedoeling: u heeft de wereldbal en noemt een kleur die u mooi vindt en vraagt de leerling aan uw linkerkant om dat te herhalen. Geef de leerling een opsteker voor het goede luisteren (ondersteund door een opgestoken duim). Nu mag de leerling zelf een favoriete kleur noemen. De linkerbuur herhaalt die kleur en noemt vervolgens de eigen favoriet. Ga zo de kring rond.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Wanneer een kleur noemen te moeilijk is mag de leerling een kleur aanwijzen. U kunt een aantal A4-tjes gekleurd papier in het midden leggen. Wanneer kleuren te moeilijk zijn, kan de leerling de eigen naam noemen.
- ↑ De leerling noemt niet alleen de kleur maar maakt er een zin van: '....houdt van rood. Ik hou van' Leerlingen kunnen elkaar helpen bij het benoemen van kleuren.

Neem met de leerlingen de les door

- Haal voorafgaand aan het doornemen van de les kort terug wat er de vorige les aan de orde is geweest.
- Leg kort de les uit: 'Wat gaan we doen?'
- Geef ruimte voor reacties van de leerlingen.

De 'Los het op!-kaart'

Speel een rollenspel met een collega of met handpoppen. Gebruik ongeveer de volgende opbouw:

1. Vertel aan de leerlingen dat u een toneelstukje gaat spelen. Speel een situatie uit waarbij de spelers samen ruzie hebben, afkoelen en een oplossing bedenken. Bijvoorbeeld: A heeft een toren gebouwd van blokken, B gooit de toren om. Introduc-
eer tijdens het rollenspel de 'Los het op!-kaart' bij de leerlingen: speel steeds een stukje tot de volgende stap, pak het A4-tje met de stap erbij en presenteer de stap aan de leerlingen. Gebruik ook de gele petten.
 - Stap 1 Zeg 'Stop! Hou op!'
 - Stap 2 Word rustig
 - Stap 3 Zet je gele pet op. Praat samen
 - Stap 4 Bedenk een goede oplossing
 - Stap 5 Ga doen wat je samen afgesproken hebt
2. Leg de vijf A4-tjes met de stappen in de kring. Bekijk en bespreek de vijf stappen.
3. Laat nu de 'Los het op!-kaart' in z'n geheel zien. Bekijk en bespreek de kaart.
4. Vertel aan de leerlingen dat ze op school de 'Los het op!-kaart' gaan gebruiken. Ze hebben daar al heel veel van geleerd. Hang samen met de leerlingen de kaart op het prikbord.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Stel reële doelen. Dat leerlingen ervaren dat een ruzie opgelost kan worden met de 'Los het op!- kaart' is al mooi, verwacht niet dat ze hier meteen iets mee kunnen. Dit vraagt om herhaling en ondersteuning, zeker op momenten dat er sprake is van een ruzie.
- ↓ Gebruik indien gewenst de pictogrammen DELEN en OM DE BEURT.
- ↑ Laat leerlingen helpen bij het verwoorden van de vijf stappen.

Afsluiter*Ruggentekening*

Verdeel de groep in tweetallen en laat ze bij elkaar op de rug iets tekenen en dan raden wat getekend is. Demonstreer eerst de bedoeling met een leerling.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Als leerlingen moeite hebben met lichamelijk contact willen ze het misschien eerst met u doen.
- ↓ Het kan helpen om een paar voorbeelden op het bord te tekenen. Leerlingen kunnen op het bord aanwijzen wat getekend is.
- ↑ Kies voor het schrijven van letters en cijfers op elkaars rug.

Les 8b

De 'Los het op!'-kaart

- Doel blok 2:** Leerlingen leren hoe ze ruzies constructief kunnen oplossen.
- Leskern:** De leerlingen doen ervaring op met het stappenplan voor het oplossen van ruzies: de 'Los-het-op!'-kaart.
- Woordenschat:** *oplossen, de 'Los het op!'-kaart'*
- Materiaal:** Wereldbal
Een aantal vellen papier in verschillende kleuren
wee gele petten
Pictogrammen STOP, BOOS, RUIZIE, RUSTIG, BLIJ, DELEN en OM DE BEURT
Het stappenplan: de 'Los het op!'-kaart'
Iedere stap van de 'Los het op!'-kaart' op een vel (zie pictogrammen en illustraties)
Voor iedere leerling een kopie van de 'Los het op!'-kaart'
Verschillende voorwerpen die gebruikt kunnen worden tijdens de het rollenspel, bijvoorbeeld: een lijmpot, stift, schaar, spel, gieter, speelgoed, boek, plakbandrol.

Vorbereiding

- Maak voor iedere leerling een kopie van de 'Los het op!'-kaart' (liefst op geel papier).
- Bereid een geschikt rollenspel voor met uw collega of met handpoppen.

Wat gaan we doen?

Hieronder vindt u een voorstel voor de les. Voel u vrij om hiervan af te wijken indien de situatie of uw groep daartoe aanleiding geeft.

- Binnenkomer
- Wat gaan we doen?
- Oefenen met de 'Los het op!'-kaart'
- Afsluiter

Binnenkomer

Kleuren luister spel

Laat de leerlingen in de kring zitten. Vertel dat ze een kleur mogen noemen die ze mooi vinden en dat ze goed moeten luisteren naar elkaar. Demonstreer de bedoe-ling: U heeft de wereldbal en noemt een kleur die u mooi vindt en vraagt de leerling aan uw linkerkant om dat te herhalen. Geef de leerling een opsteker voor het goede luisteren (ondersteund door een opgestoken duim). Nu mag de leerling zelf een favo-riete kleur noemen. De linkerbuur herhaalt die kleur en noemt vervolgens de eigen favoriete kleur. Ga zo de kring rond.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Wanneer een kleur noemen te moeilijk is mag de leerling een kleur aanwijzen. U kunt een aantal A4-tjes gekleurd papier in het midden leggen. Wanneer kleuren te

moeilijk zijn, kan de leerling de eigen naam noemen.

- ↑ De leerling noemt niet alleen de kleur maar maakt er een zin van: '....houdt van rood. Ik hou van' Leerlingen kunnen elkaar helpen bij het benoemen van kleuren.

Neem met de leerlingen de les door

- Haal voorafgaand aan het doornemen van de les kort terug wat er de vorige les aan de orde is geweest.
- Leg kort de les uit: 'Wat gaan we doen?'
- Geef ruimte voor reacties van de leerlingen.

De 'Los het op!-kaart'

Laat de leerlingen in tweetallen een rollenspel spelen met de 'Los het op!-kaart'. Gebruik ongeveer de volgende opbouw:

1. Vertel aan de leerlingen dat ze toneelstukjes gaan spelen met de 'Los het op!-kaart'. Maak tweetallen. Leg de A4-tjes met de stappen van de 'Los het op!-kaart' in het midden van de kring. Demonstreer de bedoeling met twee leerlingen: zet een gieter neer en vertel dat A de planten aan het water geven is en dat B de gieter ook wil en de gieter afpakt. Laat het tweetal kort de ruzie uitspelen. Behandel aan de hand van het rollenspel de vijf stappen van de 'Los het op!-kaart'. Pak het A4-tje met de stap die aan de beurt is erbij en vertel de stap aan de leerlingen. Vraag de twee leerlingen die het rollenspel spelen de stap te spelen.
 - Stap 1 Zeg "Stop! Hou op!"
 - Stap 2 Word rustig
 - Stap 3 Zet je gele pet op. Praat samen
 - Stap 4 Bedenk een goede oplossing
 - Stap 5 Ga doen wat je samen afgesproken hebt
2. Geef alle leerlingen een kopie van de 'Los het op!-kaart' en ieder tweetal een voorwerp waarover ze ruzie krijgen. Laat de leerlingen in tweetallen oefenen met de stappen.
3. Vraag een aantal leerlingen tot slot in de kring hun rollenspel te demonstreren.
4. Geef opstakers en vertel aan de leerlingen dat ze de 'Los het op!-kaart' gaan gebruiken in de klas en de school.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Vorm tweetallen die goed met elkaar kunnen samenwerken.
- ↓ Gebruik indien nodig de pictogrammen DELEN en OM DE BEURT.
- ↓ Afhankelijk van uw groep kunt u de rollenspelen in de grote kring doen: om de beurt doet een ander tweetal een rollenspel. Wanneer niet alle tweetallen aan bod kunnen komen, is later op de dag of de volgende dag een mogelijkheid.
- ↑ Misschien kunnen leerlingen zelf een situatie bedenken en een voorwerp pakken.
- ↑ Laat leerlingen helpen bij het verwoorden van de vijf stappen.

Afsluiter

Ruggentekening

Verdeel de groep in tweetallen en laat ze bij elkaar op de rug iets tekenen en van elkaar raden wat getekend is. Demonstreer eerst de bedoeling met een leerling.

Aanwijzingen voor het omgaan met niveauverschillen

- ↓ Als leerlingen moeite hebben met lichamelijk contact willen ze het misschien eerst met u doen.

- ↓ Het kan helpen om een paar voorbeelden op het bord te tekenen. Leerlingen kunnen op het bord aanwijzen wat getekend is.
- ↑ Kies voor het schrijven van cijfers en letters op elkaars rug.

Na de les

Hieronder vindt u activiteiten waarmee u de kennis en vaardigheden uit deze les in de praktijk brengt.

249

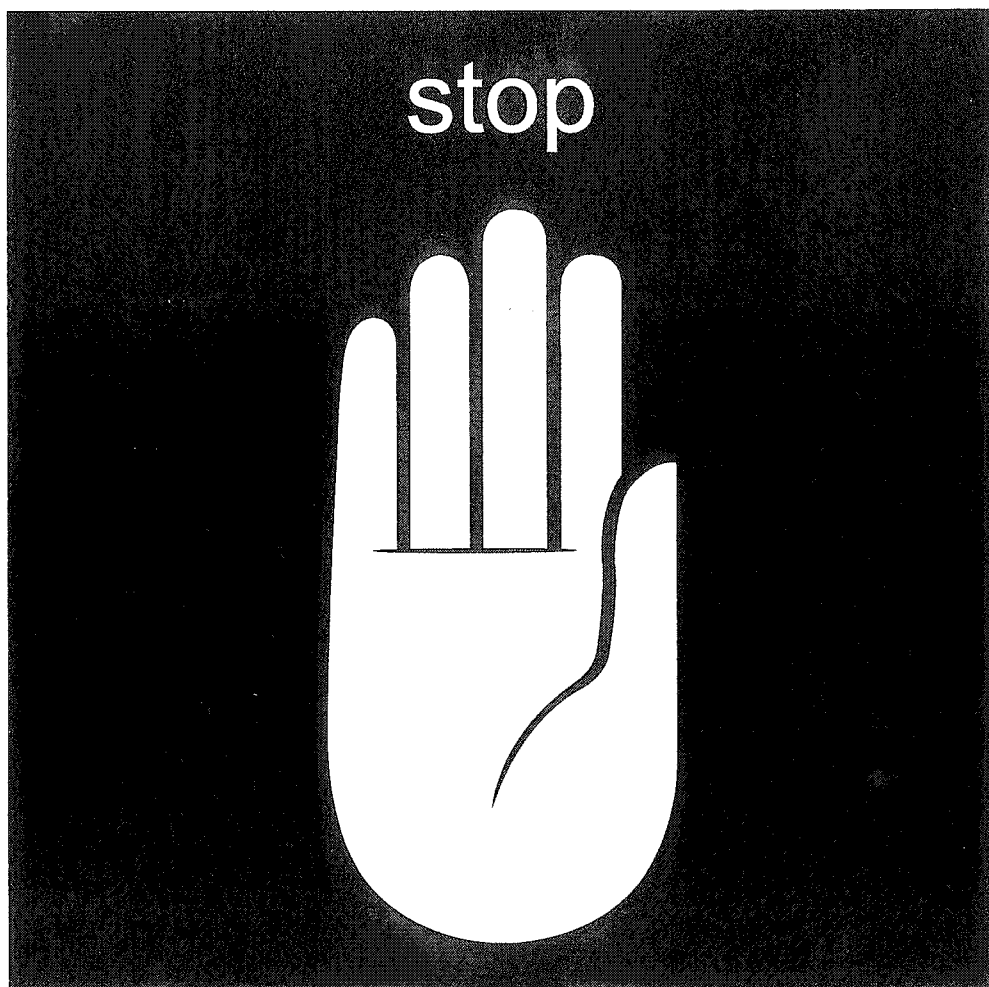
Medewerker

- Sta zelf model in het omgaan met conflicten. Zorg ervoor dat leerlingen aan u kunnen zien in wat voor stemming u bent, maak expliciet hoe u zelf omgaat met boosheid en afkoelen en streef naar oplossingen waar beide partijen tevreden over zijn.
- Maak gebruik van de 'Los het op!-kaart'. Neem de kaart ook mee tijdens buitenspeel en of wanneer u het gebouw uitgaat met de groep.
- Ondersteun leerlingen waar nodig door het samen te doen. Oefen de verschillende onderdelen van de 'Los het op!-kaart' ook apart, zoals 'Stop hou op!'
- Geef opstakers aan leerlingen die (proberen) te stoppen met ruziemaken, afkoelen en een oplossing bedenken waar beide partijen tevreden over zijn.
- Speel situaties die in de praktijk voorkomen uit in een rollenspel.

Ouders

- Maak voor ouders inzichtelijk hoe leerlingen op school ruzies leren oplossen. Vraag ouders naar hun ervaringen en versterk de samenwerking thuis en school waar mogelijk.
- Geef een kopie van de 'Los het op kaart' mee naar huis, met wat informatie zodat de ouders weten wat het doel van deze kaart is. Eventueel kunnen ouders er thuis ook gebruik van maken.

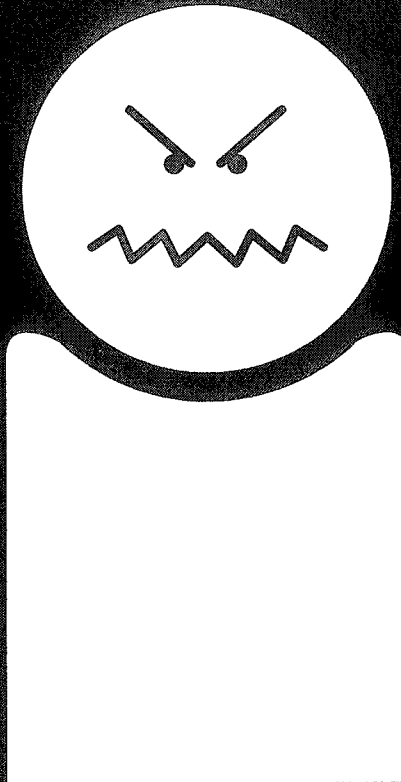

Stop! Hou op!

boos

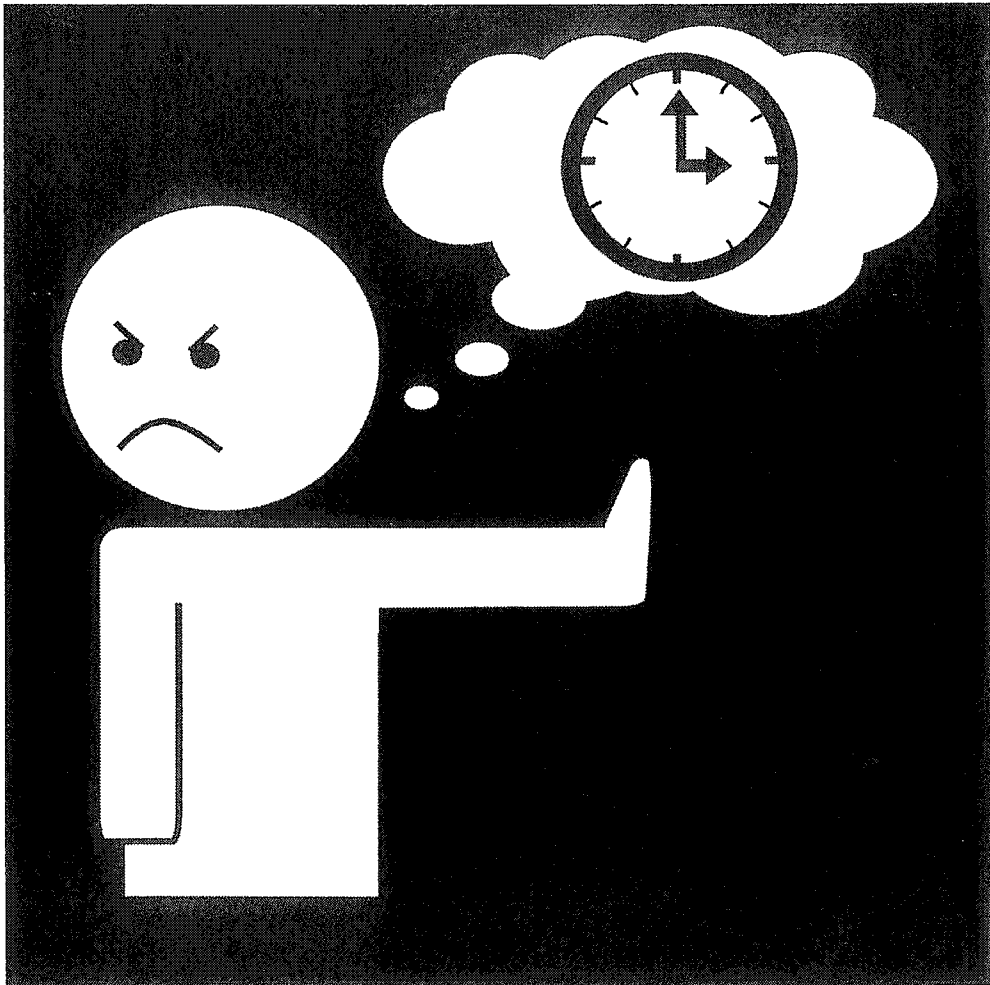
Boos

Ruzie

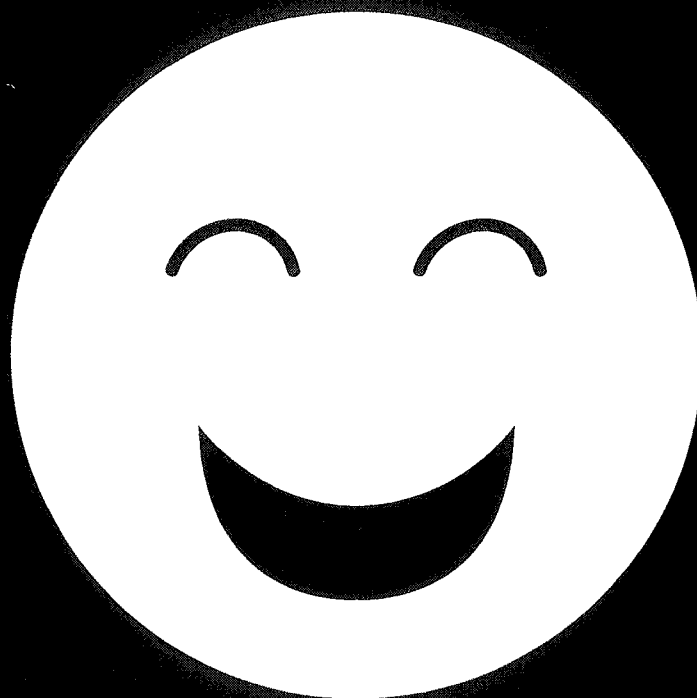

Rustig

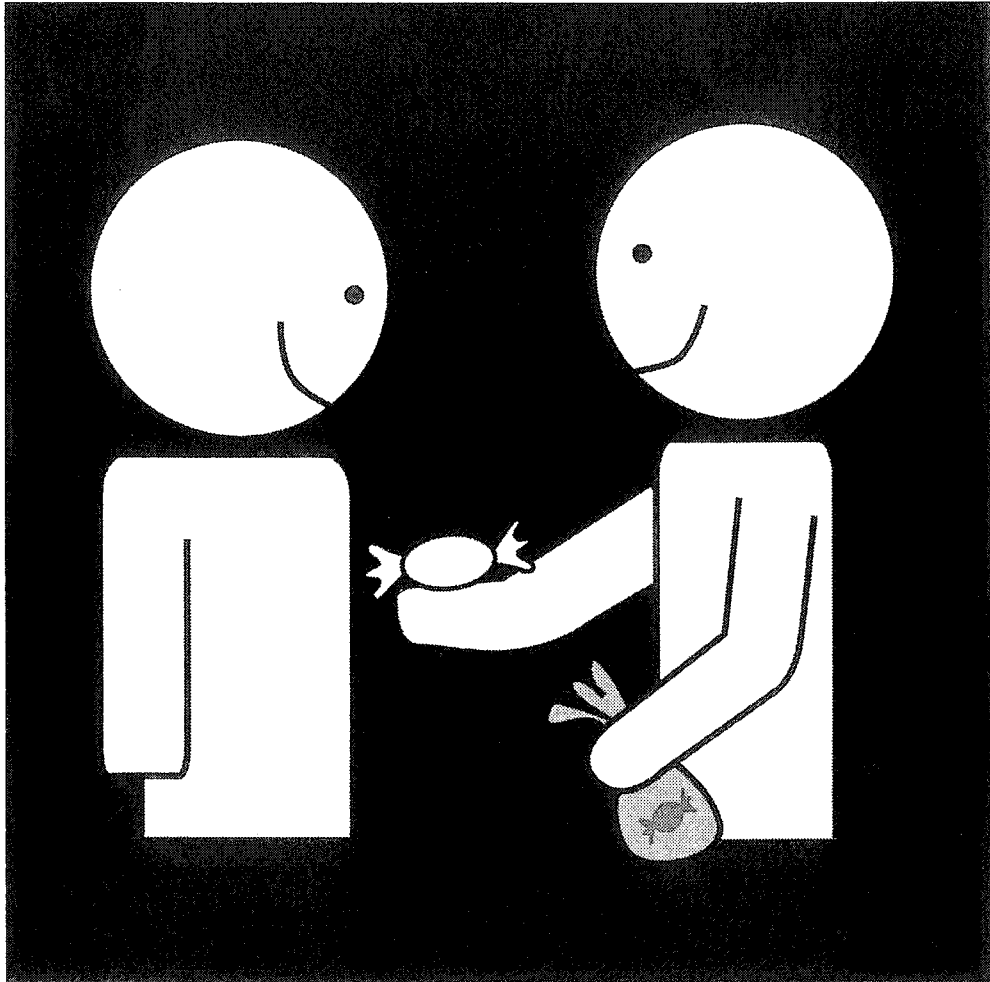

blij

Blij

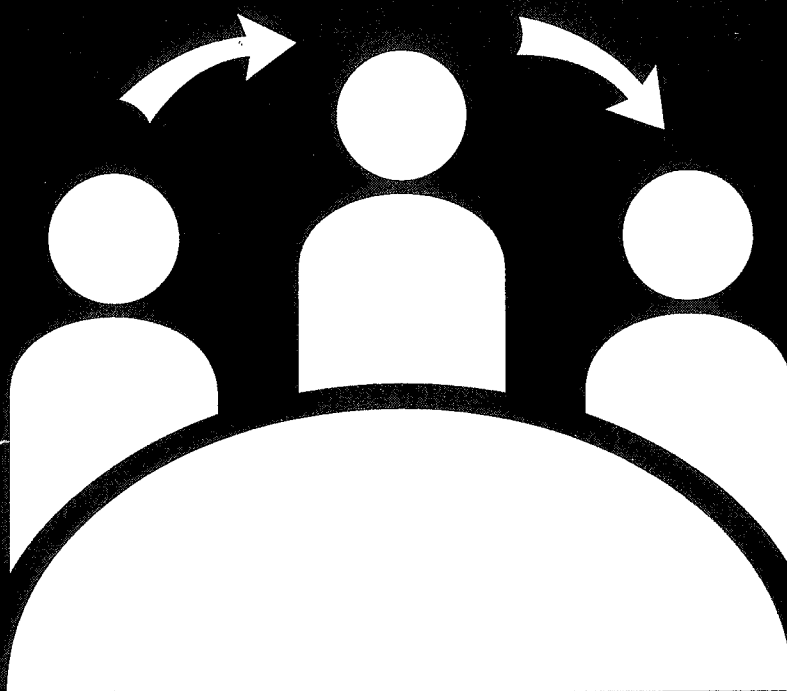

Delen

om de beurt

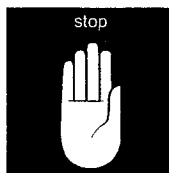

Om de beurt

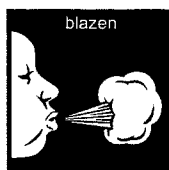

Los het op!-kaart

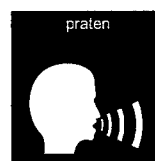
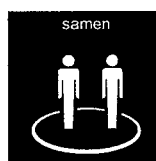
1. Zeg: "STOP! HOU OP!"

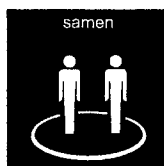
2. Word rustig.

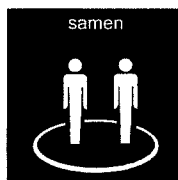
3. Zet je gele pet op.
Praat samen.

4. Bedenk een goede oplossing.

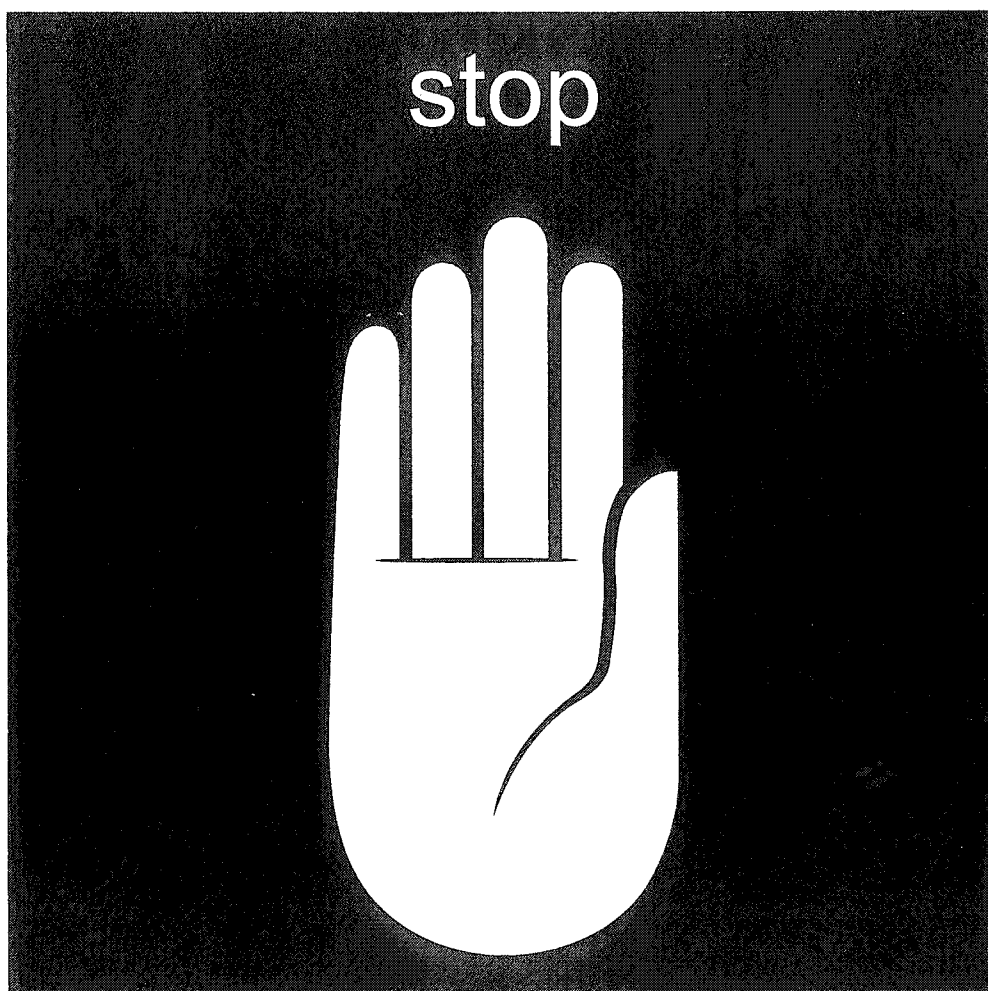

5. Ga doen wat je samen
afgesproken hebt.

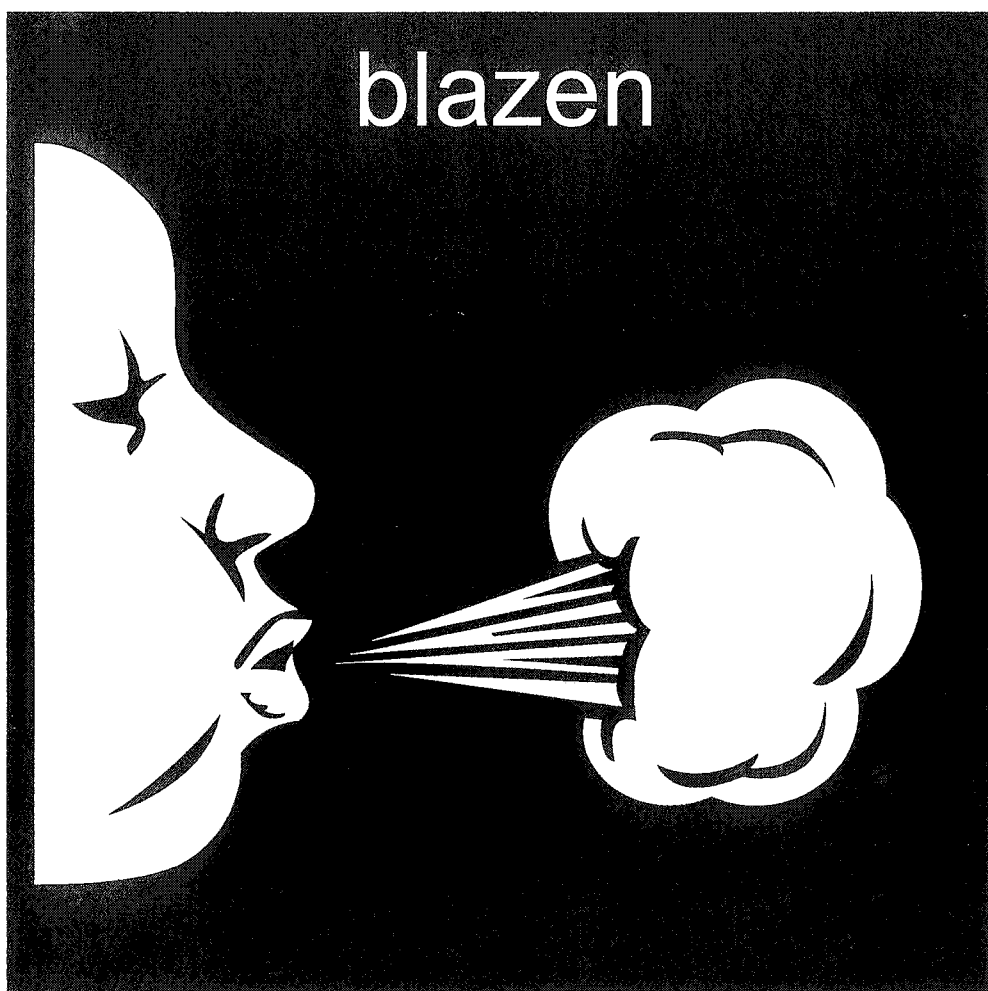
Los het op! - kaart

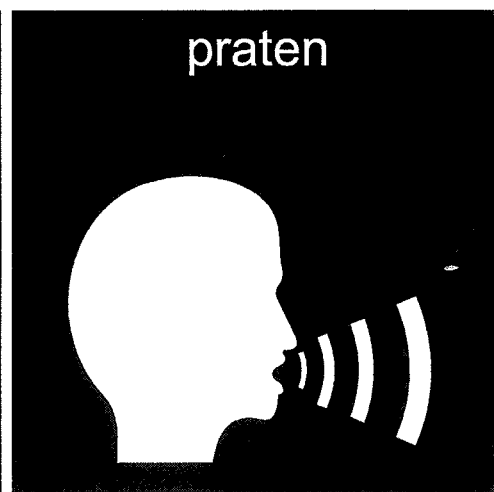
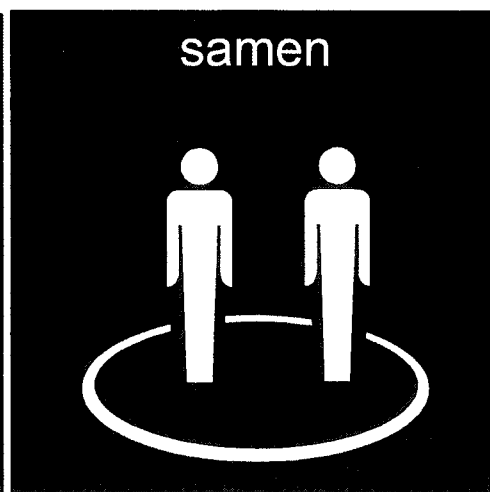
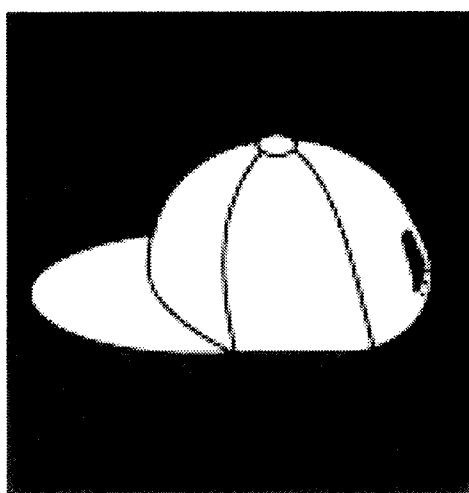
"Stop! Hou op!"

Word rustig

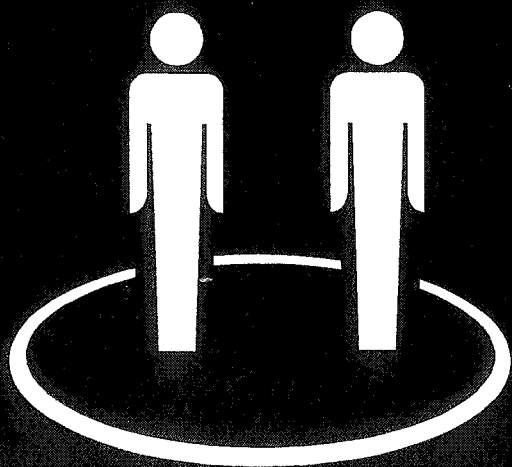

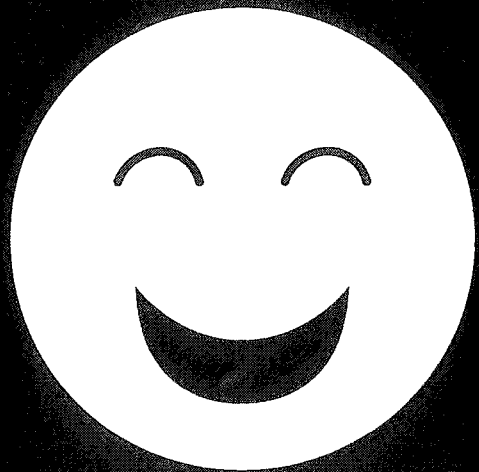
Zet je gele pet op. Praat samen

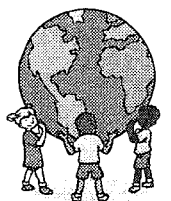
samen

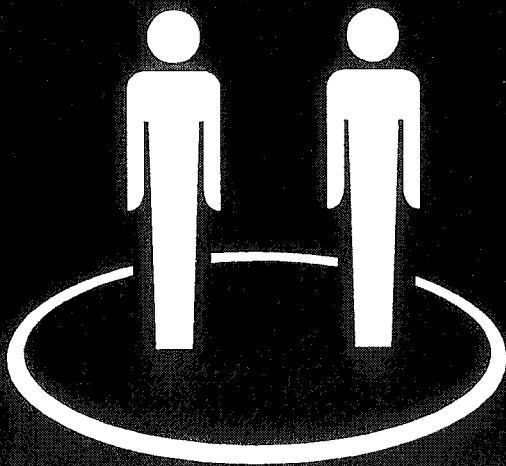
blij

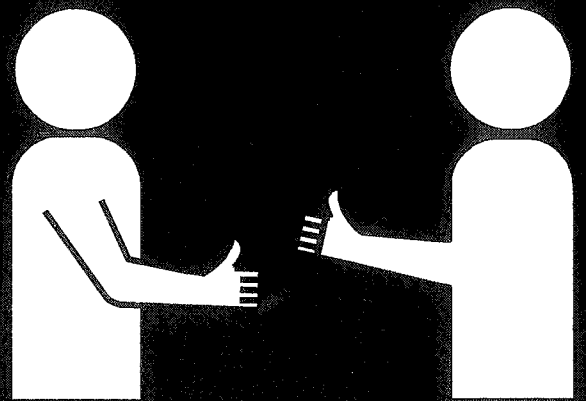
Bedenk een goede oplossing

samen

afspraken

Ga doen wat je samen afgesproken hebt

